

Megjelent: KAPU 2015.10, 47-50.

Dr. Grandpierre Atila:

A magyarság eredete és a régészet – 1. rész

Újabb részletek *Az ősi Magyarország* c. készülő könyvből

A régészet jelentősége

A régészet a történelem hátrahagyott nyomainak, tárgyi leleteinek vizsgálatára irányuló tudomány azzal a céllal, hogy feltárjuk a múltat, minél teljesebb képet alkossunk az egyes népek történelméről. A népek élete sokezer évre nyúlik vissza. A tárgyi leletek viszont a divatok, a technikai fejlődés hatására jelentősen változnak. Ezért a régészet tárgy-központú vizsgálatai egy nép életének egy-egy, rendszerint viszonylag kis időszakait jellemző leleteket „régészeti kultúrának” nevezik. Gyakran úgy fogják fel, mintha minden egyes régészeti „kultúra” megfelelné egy-egy népnek, és így amikor az egyik régészeti kultúrát felváltja a rákövetkező, azt egy új nép betelepüléseként – és gyakran az „előző nép” kiirtásaként - értelmezik. Egy hasonlattal: a jövő régészei a pendrive-ok megjelenését „pendrive-os kultúra”-ként értelmezhetik, és levonhatják a következtetést, hogy a pendrive-osok kiszorították, illetve kiirtották a korábbi, pendrive-ot nem használó népcsoportot. Ez azonban, mint tudjuk, tévedés. A tárgyi kultúra megváltozása rendszerint nem jelenti a népek lecserélését, még kevésbé kiirtását. Ezt figyelembe véve a régészetből levonható következtetéseket alapvetően át kell értelmezni.

A régészet és az elfogultlanság

A tárgyi leletek vizsgálata lehetővé teszi az elfogulatlan, előítéletmentes vizsgálatot. Ugyanakkor a régészet sem jelent garanciát az elfogultságmentességre, hiszen a csőlátás azt jelenti, hogy ami nem illik az előre eldöntött keretek közé, azt nem veszik figyelembe. Mégis, a csőlátás keretein kívüli tényekre fel lehet hívni a figyelmet, és ki lehet alakítani teljesebb, helytállóbb képet.

A tárgyi leletek értelmezése

Azt gondolhatná az ember, hogy a régészet tárgyak tudománya, és ha a leletet megtalálta a régész, akkor elérte célját. Ez azonban nem így van. A tárgyi leleteket értelmezni kell. Az értelmezés pedig a tárgyi leleteken túlmenő kérdéseket vet fel. Melyik néphez köthető? Melyik korból származik? Helyben készült, vagy másik vidékről származik? És a kérdések kérdése: mi volt a tárgy és jellemzőinek szerepe, funkciója az adott nép számára, vagyis: miért készítették?

A „palmetta” értelmezése

Vegyünk egy példát: Árpád hazatérő népének művészetében gyakran előfordul a jellegzetes dísz, amelyet „palmettá”-nak neveznek (1. kép).

1.

1. kép. Árpád népének leleteiből való hajfonatkorong, közepen Életfával, amelyet elidegenítő műszóval „palmettá”-nak neveznek.

Ez a jelkép figyelemre méltó módon éppen a felségjelvényeken a leggyakoribb. Ehhez képest a „palmetta” elnevezése, „pálmalevél”, illetve „stilizált pálma” jelentése, valljuk be, jellegtelennek, üresnek, jelentéktelennek tűnik. A pálmalevél azonban, ahogy képünkön láthatjuk (2. kép), nagyon másképp néz ki, mint a „palmetta”.

2. kép. Pálmalevél

Ez a fentebbi jelkép ugyanakkor végigkíséri az ősi Eurázsia magas műveltségeit, kultikus, vallásos, és uralkodói felségjelként, az i.e. 5700-tól 3 000 éven át békében virágzó, Kárpát-medence központú Ősi Európától kezdve az eurázsiai síkságon át Mezopotámiáig, Egyiptomig, Közép-Ázsiáig, sokezer éven át. Ennek a sokezer éves hagyománynak és kiemelkedő szerepnek oka kell legyen. A jelképek értelme jelentésükben rejlik. A „palmetta” tehát egy újkeletű, mesterségesen ráaggatott fedőnév egy ősi, rendkívüli jelentőségű jelképre. De mi lehetett a „palmetta” eredeti jelentése?

A háromágú „palmetta”: a „liliom”

Ősi jelképünk eredeti jelentésének megfejtéséhez először is a múltját kellene feltárni. Van, aki megelégszik a görög és egyiptomi kapcsolat megemlítésével (Művészeti Lexikon, 1983). Vannak, akik i.sz. 700-ig mennek vissza, és az iráni kapcsolatot hangsúlyozzák. Mások úgy vélik, kékliliomról van szó, a szkíták legfelsőbb papi rétegének jelképéről, és az i.e. 1600-as évekre teszik eredetét (Meszlényi Róbert Imre, 2002). Gombrich szerint a jelkép az i.e. 2500 körüli Egyiptomból ered. Goblet d'Alviella 1894-ben megjelent könyvében vallási jelentést tulajdonít a jelképnek, mivel Mezopotámiában az i.e. 4. évezredig visszanyúlóan a királyi és főpapi ruházat jellegzetes eleme. Majdnem mindig két személy veszi két oldalról körül, aki egymással szembenéznek – ezek lehetnek királyok, papok, oroszlánok, griffek, szellemek, madarak.

Különös módon a „palmetta” álnév alatt egy másik jelkép is megbújjik, a „liliom”. A különbség a kettő között annyi, hogy a „liliom” álnévű jelképen három stilizált „szírom” látható (3. kép), míg a „palmetta” nevűn több, rendszerint 5-15. Amíg a soklevelű „palmetta” az ókori görög építészetben, oszlopfőkön gyakori, addig a „liliom” elsősorban címereken, zászlókon fordul elő. A „liliom” figyelemre méltóan kimagasló vallásos jelentőséggel bír. Következésképpen a királyság tekintélyének

hirdetésére hivatott jelképének számított.

3. kép. A háromlevelű liliom-jelkép, amely ma már „fleur-de-lis” néven francia nemzeti jelképnek számít

Évezredekkel ezelőtt a három-szirmú „liliom” jelentése szorosan összefüggött a Nappal. Az égi eredetű, a Nap és a népfenség jegyében történő uralkodás eszméje – a Szent Korona eszméje - a magyarságnál és Mezopotámiában jelentős szerepet játszott. A „liliom” a címereken leggyakrabban előforduló jelkép. A magyar királyi jogaron a legfőbb jelkép egy háromágú „palmetta”, azaz liliom (4. kép).

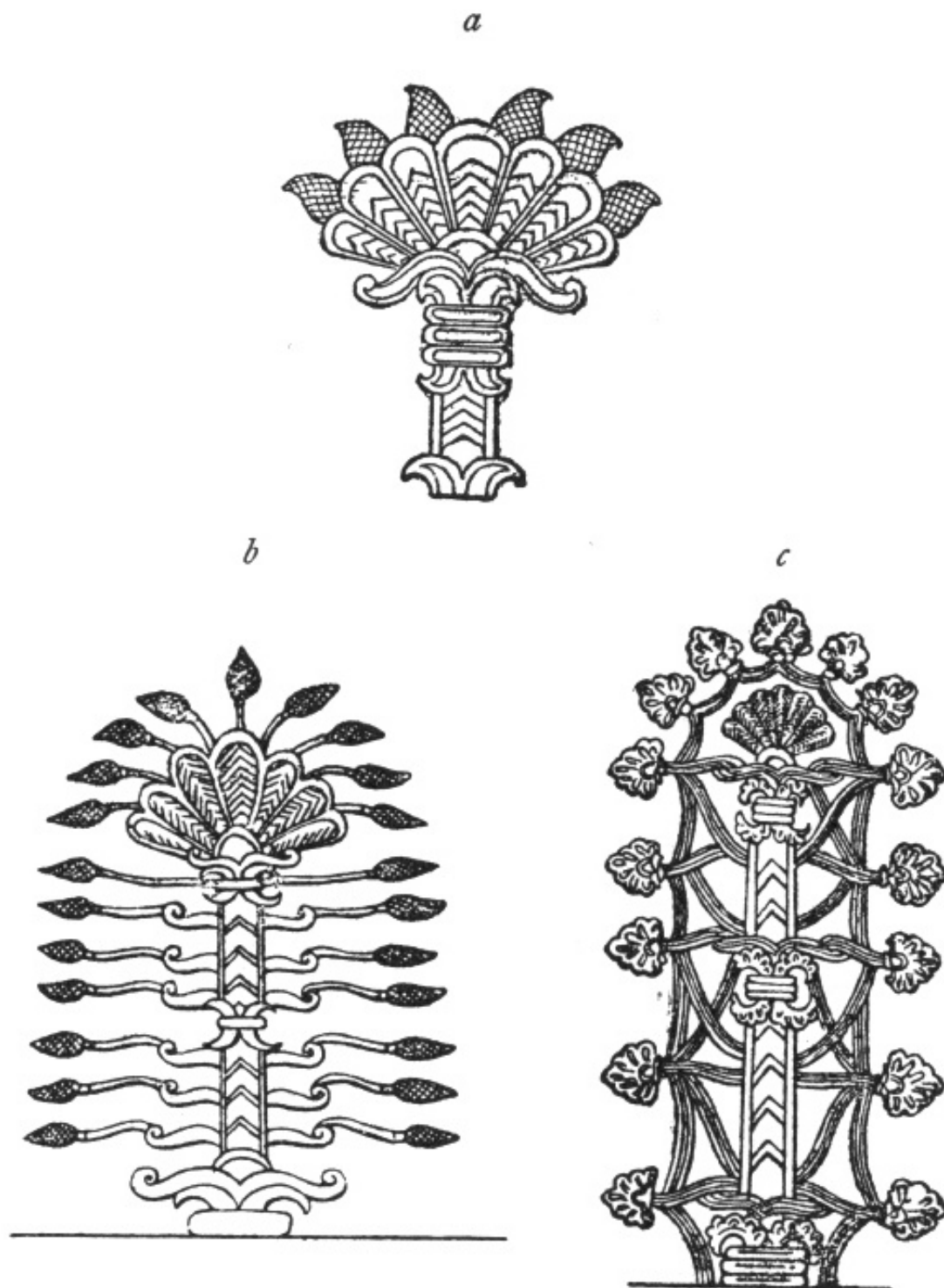

4. kép. A magyar királyi jogar, nyelén a jellegzetes egységbe foglalt hármasság-jelkép, amit egyesek szintén palmettának neveznek

Mitől rendelkezik a „lilium” jelkép ilyen kimagasló tekintéllyel és jelentőséggel? Miért van szükségük az uralkodóknak a „lilium” jelképre? Milyen jelentéssel, erővel ruházza fel az uralkodókat ez a jelkép?

Ami a jelkép értelmét illeti, már Fettich Nándor, a huszadik század egyik legkiemelkedőbb magyar régésze „Életfa” jelentést tulajdonít a hármasság szirmú, közepén kiemelkedő ágú jelképnek (5. kép: mezopotámiai Életfa). Értelme Fettich szerint: a karéjos Nap-jelkép felfokozása az ugyanolyan értelmű Életfa segítségével. Ezt az értelmezést alámásztottuk és lényegesen kiegészítettük. Kimutattuk, hogy az őskor és az ókor magyar mágusai ismerték a Világegyetem hármasságát – ez az anyag, élet, öntudat hármassága, másképp test, lélek, és szellem. *A Világegyetem alapvetően élő, és két „karja” az anyag és a szellem.* Tudták, hogy ennek a gondolatnak az ismerete a legfontosabb tudás, amivel ember rendelkezhet, mert ez az *égi erők földi szerepének felismerését jelenti.* Nemcsak a Napkirályság, de maga az emberiség is a természeti erők akaratából, vagyis az Ég jegyében, és az Ég akaratának

földi megvalósításáért jött létre.

5. kép. Mezopotámiai Életfa – jelképeinek alakja meglepően hasonló Árpád népének tarsolyain és hajfonatkorongjain látható, „palmetták”-nak nevezett jelképekhez

A Napkirály ennek a felismerésnek a jegyében, az égi eredetű népfelség, az Ég jegyében állt a nép élére. Csak az Ég hatalmazhat fel embert a nép vezetésére, mert a vezetői képességeket is az Ég adja. Érdekes, hogy a szkíta Egyháromság jele, ami a magyar kettőskereszt, milyen szoros rokonságban áll a sumér-mezopotámiai Életfával

(6. kép).

6. kép. Szkíta kardhüvely, közepén Életfával, melyet két oldalról szárnyas alakok vesznek körül

7. kép. Szkíta aranysisak, közepén Életfával

A háromágú „palmetta”, illetve „liliom” eredeti jelentése: Az Ég akarata

Megítélésünk szerint a „palmetta” és a „liliom” jelkép eredeti értelme: az *Ég akarata*. Fogadjuk el ezt az elnevezést az újkeletű és félrevezető fedőnév, a „liliom” helyett. Az *Ég akaratának jelképe* egyszersmind az *Egyháromság ismeretének*, az *Élő Világegyetem eszméjének* jegyében történő cselekvés jele. Ezért alkalmas felségjelnek.

Az Élő Világegyetem éppen mert él, Világfa-ként és Életfa-ként egyaránt felfogható. A Mindenség az anyag, az Élet (a kozmikus élet) és a szellem egysége, mely az Élettől egy. A Világegyetem hármas lényegű, mert lényege az anyag, az Élet és a szellem. Ez a három lényeg összhangban áll egymással, ettől ered a „kozmosz” – az összhangban rejlő szépség eszméje. Az összhang ógörög *harmónia* elnevezése, úgy tűnik, a magyar *három* szóból ered. Ebből a *Mindenséget átfogó gondolatkörből ered az Egyháromság eszméje*. Az *Ég akarata* jelkép tehát egyszersmind azt is kifejezi: a Napkirály a néppel és a Természettel *összhangban* jár el minden döntésében.

A Világegyetem végső lényege az Élet, mert mind az anyag, mind a szellem az Életből fakad. Ezért az Egyháromság azt jelenti: a Mindenség él, a Mindenség maga az Élő Isten. Egy az Isten: az élő Mindenség. A Mindenség a Legfelsőbb Lény, az Egyisten maga az Élő Világegyetem. Az Egyháromság maga is Életfa, mert az ősi magyar világképben az Élet a Világfa törzse, és az Anyag és a Szellem a két levele, szimmetrikusan, két oldalt! Ezért kell két személynek – istennek, embernek, állatnak – körbevennie: mert *a Mindenségben az anyag és a szellem az Élet elősegítésére hivatott*. Csak ilyen mély, vallásos-tudományos-kultikus jelentés ruházhatja fel kellő jelentőséggel jelképünket. Csak az *Ég akarata* ruházhat fel bármely uralkodót olyan képességgel és „legitimitás”-sal, amelyet az égi eredetét és felséges mivoltát ismerő nép elfogadhat. Tény, hogy a magyar királyi jogaron központi szerepet játszik ez a hármas szirmú növényi jelkép (3. kép). Ráadásul értelmezésünket megerősíti, hogy a magyar királyi jogaron az Ég akarata jelkép ábrázolásában ténylegesen egy vonalból álló *hármasságként* szerepel.

A fentiek alapján érzékelhető, hogy az *Ég akarata* jelkép eredeti jelentésének megfejtése manapság milyen sokféle módon rejthető el, és milyen sokféle módon kerülhető el a jelkép jelentőségének tisztázása. A manapság szokásos eljárás, hogy fedőnévvel látják el, mélyebben nem értelmezik, vagy ha mégis, akkor szűklátókörű, rövidlátó és félrevezető magyarázatot adnak, nagy károkat okoz a tudománynak és a társadalomnak. Úgy gondoljuk, hogy e jelkép megfelelő értelmezése megkívánja, hogy a végére járjunk. És ha egyetlen jelkép megfelelő értelmezése a régészetben mint tárgyi tudományon ilyen mértékben túlmutat, akkor a régészet által feltárt tárgyak és tulajdonságaik értelmezése óhatatlanul megköveteli más tudományok bevonását is. Ezt a következtetésünket hangsúlyozza a régészeti tényeknek a dákö-román elmélet céljaira való felhasználása. Ahhoz, hogy a régészetet mentesíteni tudjuk az alapvető tévedésektől, szükség van a történelmi, embertani, genetikai, néprajzi és egyéb tények elfogulatlan és mélyreható vizsgálatára. Mindenekelőtt pedig a szemléleti korlátok meghaladására, kellőképpen széles és mélyreható szemlélet kialakítására.

A régészet nem áll meg a saját lábán

A régészet legfőbb kérdése: melyik néphez köthető a lelet? Ez a kérdés is túlmutat a régészetben. És ha a leletek egy adott lelőhelyen vagy környékén megváltoznak, mi ennek az oka? A régészeti tények, tárgyi jellegzetességek megváltozásának többféle, belső és külső oka egyaránt lehet. Belső ok lehet a népesség életmódjában, életfelfogásában, társadalmi szerveződésében beállt változás. Külső ok lehet kulturális befolyás, népesség-beáramlás, hatalmi ráhatás éppúgy, mint éghajlati, természetföldrajzi változás.

A régészet tehát – a nyelvészethez, az embertanhoz és a genetikához hasonlóan – önmagában „lyukas”, nem áll meg egyedül a lábán. Csak akkor válik a régészetből teljes értékű tudomány, ha más tudományok segítségével befoltozza a „lyukakat”. A régészet teljes értékű tudománnyá válásához elsősorban a népek történetét vizsgáló tudományra, azaz a történelemre van ráutalva.

Ezek tisztázása után térjünk rá a Kárpát-medence népének régészeti vizsgálatokkal feltárt nyomaira!

A régészet a Kárpát-medence világviszonylatban is kiemelkedő múltjáról

„Magyarország különösen gazdag őskori leletekben. Központi fekvése, kedvező földrajzi viszonyai, termékeny földje, valamint természeti kincsekben való gazdagsága következtében a Kárpátok medencéje nem egyszer vezető szerepet játszott az őskor történelmében. A magyar föld őslakói főként az őskor második felében, a fiatalabb kőkorszakban, a nálunk különösen jelentős rézkorszakban, valamint a bronzkor folyamán járultak hozzá nagymértékben Középeurópa ősi kultúrájának kialakulásához. Ezekben az időkben nemcsak a földművelés és állattenyésztés állt hazánk területén aránylag magas színvonalon, hanem, amint azt kiállított leleteink is bizonyítják, az őslakosság agyagművessége és fémipara, bronzöntő- és aranyművessége is úgyszólván egyedülálló a Duna vidékén” – írta a *Vezető a régészeti gyűjteményben* 1938-ban.

Ezzel a ténnyel teljes összhangban áll Gábori Miklós, aki „Ősemberek, ásatások” című könyvében (1964, 173.o.) azt írta: „Sokan azt hiszik, hogy aki régészettel foglalkozik, annak az inkák birodalmába vagy Egyiptomba, de legalábbis Görögországba kell mennie. Pedig *Magyarország világviszonylatban az egyik leggazdagabb terület a kutatók számára*” (G.A. kiemelése). Ennek ellenére, ahogy az számtalan térképen látható, a nyugat-európai országokhoz képest itt a Kárpát-medencében a legelhanyagoltabb a régészeti feltárás, különösen Erdélyben. Ahogy például Fettich Nándor, a 20. század egyik legkiemelkedőbb magyar régésze megjegyezte, Erdélyben előfordul, hogy mégoly jelentős aranykincseket sem publikálnak. Az erdélyi ősvárak korát vagy nem vizsgálták, vagy, tévesen, Árpád népének hazaérkezése utánra tették. Tény, hogy hazánkban rendkívül gyakran bukkannak rendkívül jelentős leletekre, de ezek rendszerint véletlenül, útépítés, házépítés, kerti ásás stb. következtében kerülnek a felszínre. Ez az az ország, ahol rendszerint véletlenül fedeznek fel szenzációs, egyedülálló, páratlan, világviszonylatban kiemelkedő leleteket. De bármilyen sok rendkívüli gazdag lelet kerül elő, a következő alkalommal régészeink ismét nagyon meg vannak lepve, hogy itt, a Kárpát-medencében ilyen rendkívüli lelet kerül elő. Úgy tűnik, azért a nagy meglepetés, mert fejünkben egy olyan kép él a Kárpát-medence népeiről, amely más körzetekéhoz képest elmaradott. Mivel a régészeti tények rendszerint ennek ellenkezőjét bizonyítják, így a más szemlélethez szoktatott régészek újra és újra meglepődnek. Ennek ellenére, hogy, amint azt az 1938-as és 1964-es fentebbi idézeteink mutatják, a Kárpát-medence régészet leleteinek kiemelkedően gazdag volta régebben közismert volt. És nincs senki, aki levonná a következtetést. Ha Magyarországon, illetve a Kárpát-medencében a régészeti leletek világviszonylatban az egyik legkiemelkedőbbek, összevethetőek az ókori Egyiptom és Görögország régészeti leleteivel, ennek nem lehet más oka, mint az, hogy itt *a Kárpát-medencében az ókori Egyiptommal és Görögországgal összevethető jelentőségű műveltség létezett.*

Manapság úgy tartják, hogy az emberiség első civilizációja Mezopotámiában született, i.e. 3 300 körül. Az Ősi Európa a Kárpát-medencében alakult ki i.e. 5700 körül, tehát 2400 évvel korábban. *Az emberiség első civilizációja tehát nem Mezopotámiában, hanem a Kárpát-medencében született.* Az őskorban és az ókorban a Kárpát-medencében világraszóló jelentőségű civilizáció állt fenn évezredekig.

Az Ősi Európa civilizációjának kései „elismerése”

Ezt a tényt ma már világszerte elismerik, bár mindmáig nem tulajdonítanak ennek kellő súlyt. Így például a New York Times hasábjain 2009-ben John Noble Wilford a következőket írta: „Görögország és Róma dicsősége előtt, sőt, az első mezopotámiai városok és a Nílus menti templomok előtt, a Duna alsó folyásánál és a Balkán hegylábaiánál egy olyan nép élt, amely művészetében, technológiájában és nagytávolságú kereskedelemében megelőzte korát. Az archeológusok és történészek új kutatásai kiszélesítették a sokáig mellőzött kultúra értelmezését, a „civilizáció” határán járó értékelést biztosítva számára. Egyes tudósok a népet és a térséget egyszerűen Ősi Európának nevezik. A települések szoros kapcsolatot tartottak fenn a réz- és aranykereskedelmi hálózatok révén, és kerámia-mintáik is hasonlítottak. Több város területe a nyolc négyzetkilométert is felülmúlta - a régészek szerint a korabeli világban nem ismeretes ennél nagyobb emberi település.”

Tegyük hozzá: 2005 júniusában járta be a világsajtót a hír, hogy 7000 éves civilizáció nyomait találták meg a mai Ausztria, Szlovákia, Csehország, és Kelet-Németország területén, egy templomépítő népet, akik óriás, 150 méter átmérőjű, kör alakú cölöpökkel rendelkező, csillagászati megfigyelésekre is alkalmas, a kőkörökre emlékeztető templomokat építettek. A „The Independent” két cikkében David Keys és Cahal Milmo azt is megírták, hogy ez az európai civilizációt megteremtő nép a Kárpát-medencéből (a mai „Észak-Szerbia és Magyarország területéről”) indult ki i.e. 4800 körül. Hozzáadték: „ez a régészeti felfedezés átírja a történelmet”. „Atilla és a hunok” című könyvünkben kimutattuk, hogy a kőkörök a Kárpát-medencében i.e. 5400 körül már kimutathatóak. Például a Polgár-Csőszhalmi kultikus központ sokkal jelentősebb, korábbi és nagyobb, mint Stonehenge, de amíg Stonehenge-t rekonstruálták és jelentőségét világszerte elismerik, akárcsak a dákok építette Sarmizegetusa kerek szentélyét, addig a Polgár-Csőszhalmi kultikus központ sajnos sokkal kevesebb figyelmet kap.

Most már csak az a kérdés: mit mond a régészet a népek folytonosságáról a Kárpát-medencében? Meddig maradt fenn az emberiség első civilizációja a Kárpát-medencében? Kimutatható-e a folytonosság a szkítáig? És tovább, a pannonokig, a szarmatáig, a hunokig, az avarokig és Árpád népéig? A következő cikkben erre a nagy kérdésre keressük a választ.